

**ПОПУЛЯЦІЯ ЛАТАТТЯ БІЛОГО НА ТЕРИТОРІЇ ЗАКАЗНИКА
«ЛІСОВІ ОЗЕРА» КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Федорова М.В., Дядюра С.

*Вище професійне гірничо-будівельне училище
(м. Горішні Плавні, Полтавська обл.)*

*Латаття біле – квітка така є
Сакральна квітка, український лотос
Про неї буде це письмо моє
Яке моїй душі диктує Логос.*

(Юрій Борщ)

Збереження біорізноманіття – це збереження навколишнього природного середовища для людської цивілізації. Кожна жива еволюційно сформована особина входить до складу систем вищого ієрархічного рівня, де виконує притаманну лише їй функцію. Вимирання особин, популяцій, а відтак і видів – це звуження поля еволюційних перетворень і зміна структури екосистем, їхньої стійкості й стабільності. Формування заповідних об'єктів не дає гарантій того, що біотичне різноманіття на їх території буде збережене в повному обсязі. Однак заповідні території – біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки та інші – є осередками для збереження біоти [1, 2, 5].

Однією з таких заповідних територій у Полтавській області є – ландшафтний заказник місцевого значення «Лісові озера», що знаходиться на території Салівського лісництва Кременчуцького держлісгоспу та околиць міста Горішні Плавні.

Територія заказника площею 714,7 га, має велике значення як природний комплекс лісових ділянок, лук, заплавних водойм у пониззі р. Псел, який вирізняється різноманіттям флори та фауни.

На території заказника, одним з представників флори, який є рідкісним на території Полтавської області є – вид Латаття біле. Воно підлягає охороні, занесене до регіонально рідкісного списку рослин Полтавської області та до Червоної книги України [2, 5].

Наразі є актуальним питання здійснення досліджень стану популяції даної рослини на території заказника. Серед основних завдань спрямованих на дослідження даного виду, необхідно віднести: з'ясування основних морфо-біологічних характеристик, основних ризиків і загроз для виду, виявлення та розробку наукових основ

збереження цього виду в даній екосистемі, поширення екологічних знань серед населення даної місцевості [4].

Латаття біле, або німфея біла (*Nymphaea alba*) – унікальна водна рослина, яку по праву можна назвати найкрасивішим рослинним мешканцем водойм. Ця квітка має виняткову красою, але, не тільки краса цієї рослини дивує, незвичайним є і її будова, вона не схожа ні з одною іншим рослиною [5].

Латаття біле зростає в водоймах зі стоячою або повільно проточною водою, які мають глибину близько двох метрів [6].

На воді плавають темно-зелені листки у вигляді серця, близько 30 см завдовжки, а в центрі розташована велика до 16 см у діаметрі сніжно-біла квітка з ніжним приємним ароматом. Пелюстки розташовуються в квітці в кілька рядів по спіралі. Віночок утворений з білих пелюсток, оточений зеленуватими (із зовні) і білуватими (з середини) чашолистиками. Пелюстки зменшуються до середини і переходять у численні тичинки з довгими жовтими пиляками. В центрі квітки розташована маточка з оранжевою променистою приймочкою. Кінчики пелюсток латаття виділяють нектар. Який своїм ароматом приваблює жуків, мух і бджіл, а ті в свою чергу переносять пилок з квітки на квітку, цим самим запилюючи її. Після запилення, квітка в'яне і виростає плід з чорним насінням [6].

Підводні листки відмінні від тих, що плавають на поверхні за формою і будовою. Вони загорнуті у вигляді трубочки.

Квітка з листям тримаються на міцному стеблі, який тягнеться до поверхні води від самого кореня. Навіть сильний вітер не може зрушити квітка з місця завдяки пружному стеблю [6].

Розмноження Латаття відбувається або насінням, або за допомогою кореневого розгалуження. Насіння дозріває під водою, а потім спливає на поверхню, де насінини збираються в купку, нагадуючи ікру риби. Через деякий час насіння опускається на дно і проростає.

Про цю казкову квітку існує багато повір'їв і прогнозів. Так, по Лататтю можна передбачати погоду. Якщо квітки рослини відкриті неповністю або взагалі закриті, то можна припустити, що скоро піде дощ. Ще по Лататтю можна звіряти годинник, тому що о сьомій годині ранку квітка виринає з-під води і розкривається, а о п'ятій годині вечора знову закривається і о шостій годині опускається під воду [1, 6].

Дослідивши і провівши аналіз основних фактори ризиків та загроз які мають місце для виду Латаття біле, на території даного заказника, можемо відмітити, що до таких більшою мірою належать: проведення будь якої діяльності спрямованої на втручання в певну екосистему; штучне розчищення водойми; штучне зниження рівня ґрунтових вод; осушення водойми; зміна рН середовища у водоймі; водні рослини, які

мають здатність утворювати непрохідні зарості; антропогенна діяльність, яка направлена на збір рослини задля краси, також використанні Латаття білого як лікарської речовини. Усі ці фактори по окремоті, або в сукупності один з одним, можуть негативно впливати на існування виду та на приріст особин у даній популяції [4].

До основних шляхів збереження виду Латаття біле у природній екосистемі необхідно віднести наступні заходи: територія на якій локалізується популяція це природоохоронний об'єкт – ландшафтний заказник місцевого значення «Лісові озера», знаходиться під охороною державних органів; проведення обстежень місця зростання виду, не рідше одного разу на рік (під час вегетаційний періоду) з метою контролю стану існуючої природної популяції; проведення спостереження за динамікою чисельності виду на даній території; пошук нових місць зростання виду Латаття біле; заборона на території заказника негативного антропогенного впливу; заборона штучного зниження рівня ґрунтових вод; заборона штучного розчищення води у водоймі; своєчасна інформування усіх обставин, поява яких пов'язана з забезпеченням охорони місця зростання виду; розвиток економічних та заохочувальних підходів щодо збереження біорізноманіття; популяризація елементів місцевої народної культури та традицій, спрямованих на збереження живої природи рідного краю [4].

Підводячи підсумок необхідно зазначити, що проблема збереження живих систем на Землі, як необхідної умови виживання людини та сталого розвитку цивілізації, є однією з глобальних і складних проблем сучасності. Для її успішного розв'язання необхідно мати чітку та достовірну інформацію про стан природних угруповань в конкретних регіонах, їх видовий і систематичний склад, чисельність та поширення рідкісних та зникаючих видів і, користуючись даною інформацією, на науковій основі створювати можливі шляхи розв'язання екологічних проблем у конкретному регіоні [3].

Список використаних джерел:

1. Андрієнко Т. Л., Байрак О. М., Залудяк М. І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. Полтава: Астроя, 1996. 188 с.
2. Байрак О. М., Проскурня М. І., Стецюк Н. О., Слюсар М. В., Гостудим О. М. Еталони природи Полтавщини. Розповідь про заповідні території. Науково-популярне видання. Полтава: Верстка, 2003. 212 с.
3. Гладков М. О., Міхеєв О. В., Галушин В. М. Охорона природи. К.: Вища школа, 1980. 229 с.
4. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: Здоров'я, 1981. 232 с.
5. Чайка В. Я. Зелені шати Полтавщини. Полтава: Криниця, 1994. 23 с.
6. <https://uk.wikipedia.org/wiki>